

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. IV. De Præcepto Ecclesiastico sumendi Eucharistiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

Quod si subinde Patres videantur dicere (tamen aperte non dicunt) sanguinem esse necessario sumendum, intelligunt ipsum Eucharistia Sacramentum, quod corpus & sanguinem continet, & indifferenter à Patribus exprimebatur modò nomine corporis, modò nomine sanguinis, eò quòd tunc sub utraque specie permitteretur. Vel intelligunt sanguinem sumendum, saltem cum corpore, in quo continetur. Quo sensu Paschasius lib. de Corpore Domini c. 19. dixit: *Nec Caro sine Sanguine, nec Sanguis sine carne iure communicatur*, q. d. illum non iure communicare, qui sentit unum sine altero accipi. Quo sensu idem c. 17. dixerat: *Non rectè caro Christi sine divinitate sumitur, nec divinitas sine carne præstatur.*

Signanter obijci solet auctoritas Gelasii Papæ c. *Comperimus, de Consecrat. dist. 2.* ubi detestatur perceptionem Sacramenti sub una tantum specie, & præcipit sumi sub utraque. Sed juxta D. Thomam & antiquas Glossas loquitur de sacrificantibus, & plane consonat titulus præfixus apud Gratianum, qui est; *Corpus Christi sine ejus sanguine Sacerdos non debet accipere.* Quadrat etiam ratio Pontificis: *quia divisio unius ejusdem mysterii sine grandi sacrilegio non potest provenire, utique in sacerdote sacrificante.* Potuitque illa divisio à quibusdam Sacerdotibus tunc hæresi Manichæorum infectis usurpata fuisse. Si autem loquatur etiam de Laicis (ut Quidam volunt) arguit superstitionem quorundam, qui more Manichæorum credentes Christum assumpsisse corpus sine sanguine, & vinum esse creaturam malam à principio malo creatam abstinabant semper ab usu calicis. Et huic responsioni favet parenthesis: *Quoniam nescio, quâ superstitione docentur obstringi.* Quare hoc modo ad Gelasium respondet Joannes Hesselius Tr. 2. de Communionem sub unica specie cap. 7. At alii censent, Gelasium ibi simpliciter prohibere, sumi Eucharistiam sub una specie, scilicet panis; idque quâ hoc prohibuerat Leo Papa Gelasii prædecessor ob hæresim Manichæorum & quorundam aliorum, qui docebant Christum assumpsisse corpus phantasticum sine sanguine, ideoque contendebant Eucharistiam sine sanguine esse sumendam. Ita Ruarus art. 15. circa initium, & ex eo Wiggers q. 80. art. 12. Quod tamen hi Auctores id referunt inhibitum à Leone Papa in quodam Decreto & Serm. 4. de quadrages. non satis ostendunt, Decreti locum non citantes, & Sermo sem citatum non rectè allegantes. In hoc enim non condit novum decretum, sed (ut patet ex contextu) pro signo quo deprehendantur Manichæi (qui vinum velut malam creaturam reprobabant) ut agniti pellantur, ponit, quòd Christi Corpus accipiunt, Sanguinem autem haurire omnino declinant, stabiliter scilicet & studiosè. Quàmvis alioquin Catholicis esset

liberum & indifferens, abstinere à calice vel non. Qui credibiliter ex hoc stile deprehendendi Manichæos, exinde stabilis cœperunt uti calice, saltem ad tempus.

Objicitur VI. Fideles dum privantur unâ specie, privantur perfecto & integro convivio, & majori gratiâ per utramque speciem conferendâ, ergo Ecclesia non rectè usum calicis eis ademit. Resp. privari Laicos convivio perfectiori quoad rationem signorum sensibilibus, non tamen quoad rem contentam; nec privari ullâ gratiâ necessariâ ad salutem. Et quàmvis (quod Plerique negant) major gratia per utramque speciem conferretur, potest tamen illud augmentum meliori præparatione aut frequentiori Communionem compensari, ac illo non obstante species vini ob urgentes causas supra memoratas inhiberi, sicut inhibetur secunda & tertia communio eodem die faciendâ, etsi amplioris gratiæ causativa. Verè tamen Communionem sub utraque specie majorem gratiam non conferre, cum communi Sententia ostendatur disp. 7. qu. 3.

QUÆSTIO IV.

De Præcepto Ecclesiastico sumendi Eucharistiam.

Dico I. Concilium Lateranense sub Innocentio III. (& refertur c. *Omnis utriusque sexus, De penitentiis & remissionibus*) statuit, ut *Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, saltem semel in anno confiteatur, suscipiens reverentè, ad minus in Pascha, Eucharistia Sacramentum; nisi forte de proprio pervenerit, Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab hujusmodi perceptione duxerit abstinendum; alioquin & vivens ab ingressu Ecclesiarum arceatur, & moriens Christianâ careat sepultura.* Idem confirmat & definit Tridentinum sess. 13. can. 9.

Ubi advertit I. requiri, ut communicaturi pervenerint ad annos discretionis. Quod non ita est spectandum ex eorum ætate, quàm ingeni maturitate, & circa res fidei instructione, ita ut aliqui etiam anno decimo sint admittendi, aliqui vix decimo quarto ætatis. Non potest tamen de hoc statui certa regula, sed juxta Doctores communiter relinquitur iudicio parentum, Parochi, vel prudentis Confessarii, qui poterit subinde Communionem ad unum alterumve annum suspendere, etsi iudicetur puer ad annos discretionis pervenisse, ut crescat devotio & reverentia erga Sacramentum. Quàmvis peccent pueri determinationi parentum aut Confessarii resistentes; uti & ipsi parentes hæc in re notabiliter negligentes. Declarat autem Ecclesiæ consuetudo pueros citius teneri ad annuam Confessionem, si peccaverint mortaliter,

36. *Semel in anno obligantur omnes, qui ad annos discretionis pervenerint, nisi forte de proprio pervenerint, Sacerdotis consilio ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab hujusmodi perceptione duxerit abstinendum; alioquin & vivens ab ingressu Ecclesiarum arceatur, & moriens Christianâ careat sepultura.*

37. *Quando parvuli sine consensu parentum venisse ad annos discretionis quoad annuam Communionem,*

An citius quoad annuam Confessionem,

taliter, quam Communionem: tum quia major est confessionis necessitas: tum quia major est mysterii Eucharistiae intelligendi difficultas, & requisita in suscipiente reverentia.

38. *Quid per Pascha intelligatur.* Adverte II. per Pascha intelligi tempus à Dominica Palmarum usque Dominicam in Albis inclusivè; ut patet ex praxi Ecclesiae, & declaratione *Engenii IV.* apud *Navarrum c. 21. n. 45.* Quod tempus in certis Ecclesiis recepta consuetudo longius, immo in aliquibus per totam Quadragesimam extendit.

Dilatio Co. munionis relinquitur rationabili arbitrio Parochi aut Confessarii. Adverte III. per proprium Sacerdotem, ex cuius consilio possit differri Communio paschalis, intelligi non solum parochum vel superiorem, sed etiam quemlibet Confessarium, qui eo tempore potest Confessionem excipere: censetur enim ad hoc à propriis animarum pastoribus delegatus eo ipso, quod potestatem acceperit Confessiones excipiendi: praesertim cum consilium differendi saepe sumendum sit ex conscientia poenitentis, quam parochus revelare non tenetur, v. g. quia confessio generalis est praemittenda, poenitens ad perfectiorem dolorem est disponendus &c. Idemque recepta praxis declarat; idque singulariter circa Communionem parvulorum inchoandam, vel absolute differendam. Et consonat quoad hos *Catechismus Romanus c. De Eucharist. numer. 48.* dicens: *hoc neminem melius constituere posse, quam Patrem, & Sacerdotem, cui illi consentitur peccata: ad illos enim pertinet explorare, & à peris percunctari, an huius admirabilis Sacramenti cognitionem aliquam acceperint, & gustum habeant.*

Poenam non communio centium est ferenda sententia. Adverte IV. poenam, quae in Jure apponitur, non esse latam, sed ferendam, etsi in quibusdam Ecclesiis imponatur poena latae sententiae.

39. *Communio Paschalis est aditus in Parochia, nisi aditus consensus saltem praescriptus parochi.* Adverte V. obligare hoc praecipuum, ut Communio fiat in propria parochia, nisi aditus consensus, saltem rationabiliter praescriptus (qui etiam sufficit secundum *Navarrum cap. 21. num. 52.* *Rodriguez Tom. 1. qq. Reg. qu. 56. art. 3.* *Aversa q. 10. sect. 4.* *Basseum in Supplem. V. Communio n. 3.* & alios communiter, ut ait *Basseus*) proprii Pastoris vel superioris ad alibi communicandum. Id patet, tum ex communi sensu Doctorum existimantium hanc circumstantiam etiam obligare sub mortali: tum ex usu Ecclesiae; tum ex eo quod Pontifices communionem illam in privilegiis Mendicantium tam constantè excipiant. Idem quoque declaratur in *II. Synodo Mechliniensi Tit. de SS. Eucharistiae Sacram. c. 5.*

40. *Circumferitur privilegium quoddam Regum Intrinum.* Solum ob stare videtur privilegium in contrarium tam expressè concessum à *Nicolao V.* Monasterio *B. Mariae de Guadalupe* Ordinis *S. Hieronymi*, confirmatum à *Paulo III.* per vivae vocis oraculum, ut testatur *Antonius Cardinalis* ejusdem Papae *Poe-*

nitentiarius. Hoc autem privilegium, uti & cetera omnia praefato monasterio concessa, *Pius IV.* & alii fecerunt communia toti Ordini, ut ostendit *Rodriguez Tom. 1. q. 55. art. 9.* & *quasi. seq. art. 3.* adeoque communicatur reliquis Ordinibus Mendicantibus praefatum privilegium, utpote qui cum dicto Ordine in privilegiis communicant. Quare *Rodriguez* posteriori loco & nonnulli alii existimant praecipuum Communionis Paschalis posse satisfieri in tempore Mendicantium. Sed cum privilegium istud à quibusdam vocetur in dubium, nec fit in usu apud Mendicantes; sit etiam summe odiosum pastoribus, qui ad minus semel in anno praesentiam suarum ovium merito requirunt: ideo existimo in praxi (quidquid sit speculativè de validitate) ab illis plane abstinendum, omnibusque in parochia Communionem esse efficaciter persuadendam: praesertim cum Congregatio Cardinalium nomine & auctoritate *Urbani VIII.* declararit *Boncompagno Archiepiscopo Neapolitano 20. Martii 1638.* ad querelam ejusdem urbis Parochorum institutas contra *Patres Theatinos & Societatis Jesu* Communionem Paschalem in propria parochia omnino debere fieri.

Excipiuntur tamen ex consuetudine Sacerdotes, etiam saeculares, qui satisfaciunt, ubicumque celebrent: uti & Religiosi, etiam Laici, qui satisfaciunt in suis monasteriis. Idem est secundum *Sanchez Aversa, Disputa* & alios de advenis & peregrinis, quantumvis aliqui velint illis esse communicandum in parochia sui hospitii. Denique famulis sive familiaribus Religiosorum Mendicantium possunt iidem liberè administrare Communionem paschalem, sicut etiam Viaticum & Extremam-Unionem, quando degunt intrà septa monasterii; ex privilegio Societatis Jesu concessò à *Paulo III.* & aliis concessis Fratribus Minoribus apud *Rodriguez q. 56. art. 14.*

Petes I. An huic praecipuum satisfiat per Communionem sacrilegam? Resp affirmativè cum Doctoribus communiter contra *Franciscum Sylvium* & quosdam alios. Ratio est: quia substantia praecipui habetur in manducatione sacramentali & religiosa; modus autem extrinsecus, vel finis intentus, v. g. obtentio gratiae, non cadit sub praecipuum. Aliud est de sacrilega Confessione: cum enim illa non sit sacramentalis, nec valida, non ponitur substantia praecipui. Unde si Confessio foret valida, etsi informis, satisficeret per eam: sicut satisfit praecipuum Baptismi, etsi suscipiatur sacrilegè & cum obice.

Ex quo sequitur etiam satisfieri praecipuum divino positivo & affirmativo communicandi per communionem sacrilegam: sicut praecipuum affirmativo divino suscipiendi per Baptismum satisfit per illius veram, etsi indignam,

dignam, susceptionem; qui proinde non possit iterari. Prout neque infirmus, qui ipsa die mortis Viaticum sumpsisset cum obice, non deberet neque possit iterato illud, esto à Christo praecipuum, sumere.

Nec obstat, quod jure divino praecipiat communio in statu gratiae sumenda; adeoque eadem praecipiat jure Ecclesiastico, utpote determinante jus divinum ad certum tempus. Nam jus istud divinum est naturale & negativum, quo vetatur solum indigna sumptio, uti susceptio indigna Baptismi: hic autem solum est quaestio de praecipuo positivo affirmativo, quo praecipitur sumptio Eucharistiae. Aliud namque jus manifestè constat non fuisse impletum, sed violatum. Neque Ecclesia illud determinat, utpote determinatione non indigens, sed obligans ad semper & pro semper: cum nullo umquam tempore possit quis accedere indigne vi juris naturae. Determinat itaque Ecclesia praecipuum divinum affirmativum aliquando communicandi ad annuam communionem: quod verè impletur per sacrilegam.

Non obstat etiam, quod Ecclesia cap. Omnis utriusque sexus praecipiat Eucharistiam suscipi reverenter: ad reverentiam enim internam jure divino naturali requisitam, praesertim ad obtinendum Eucharistiae effectum, tantum hortatur: cum non soleat aut non valeat actus merè internos praecipere, qui ad substantiam actus externi, etiam contentus est certae speciei moralis, minime sunt necessarii. Unde ad summum praecipit reverentiam externam, aut certè internam, quae Christum recognoscimus praesentem: quae etsi praecipua foret, potest cum insufficienti dispositione ad effectum Eucharistiae, adeoque cum sacrilega Communionem consistere.

Petes II. An qui ex malitia aut negligentia non communicavit in Paschate, teneatur adhuc quam primùm communicare? Respondent Doctores passim affirmativè: quia praecipitur absolute sumptio Eucharistiae faciendae semel in anno; & designatur tempus Paschae non ad finiendam obligationem, sed ad sollicitandam, & non differendam diutius Communionem: alligatur autem isti tempori tanquam congruentiori ob venerationem festivitatis. Idque videtur colligi ex textu Canonis & Tridentino supra definiente, Fideles teneri singulis annis, saltem in Paschate, communicare. Quemadmodum igitur quando praecipitur annua solutio alicujus census, faciendae in festo v. g. S. Joannis, non liberatur, qui ista die solutionem non praestitit, sed lex fortius illum urget; ita contingere videtur in praecipuo annuae Communionis, ut proinde qui culpabiliter differt, semper sit in peccato, donec communicet. Idem videtur confirmare consuetudo Praelatorum & Pa-

rochorum, qui etiam per censuras Ecclesiasticas urgent ad quantocius communicandum eos, qui in Paschate non communicarunt: quod signum est, eos non imponere novum praecipuum, sed urgere observantiam praecipui neglecti. Estque indubiè hæc doctrina valde probabilis. Et in praxi omnino admonendi seu urgendi sunt fideles, ut Communionem neglectam statim suppleant; cum id sit securissimum & saluberrimum, quidquid sit de rigoroso praecipuo.

Nihilominus Rodriguez, Henriquez, Victoria, Soto, Valentia, Ledesma, Toletus & plures alii apud Diana P. 3. Tract. 4. Resol. 41. docent eos qui culpabiliter in Paschate non communicarunt, esse isto anno liberos ab obligatione communicandi, existimantes, obligationem illam esse alligatam tempori, adeoque eo elapso expirare; prout cernitur in obligatione legendi horas, audiendi sacrum &c. cum neque ex verbis legis, neque ex mente Ecclesiae hactenus declarata amplius convincatur, & alioquin obligationes sint restringendae. Quod autem Cardinalis Lugo disp. 16. sect. 4. asserit esse duplex Ecclesiae praecipuum, unum de annuè communicando, alterum de communicando tali parte anni, scilicet in Paschate, adeoque eum, qui communicaret extra tempus Paschale, satisfacere priori dumtaxat praecipuo: hoc, inquam, gratis excogitatum est, nec satis consonum communi sensui: neque enim duplicis praecipui violati arguunt se, qui toto anno non communicant. Nec particula saltem, quae utitur Tridentinum id insinuat sufficienter; uti nec particula ad minus quae utitur Concilium Lateranense, cuius ordinationem solum innovat Concilium Tridentinum. Nam solum indicat, Ecclesiam quidem desiderare, ut fideles saepius communicent, non tamen praecipere; nisi quod communicent saltem in Paschate. Quod clarius indicat tenor praecipui, prout etiam pueris in Catechismo proponitur: Eucharistiam ad minus semel in anno, idque circa festum Paschae sumito. Simile foret, si Ecclesia hujus tenoris praecipuum ferret: Ad minus semel in septimana, idque die Dominico missam audito. Sicut autem ibi non censeretur ferri duplex praecipuum, unum pro hebdomada, & alterum pro die Dominico, sed unicum idque expirans cum ipso die Dominico, sic etiam dicendum videtur in praesenti.

Excipiunt tamen omnes casum, quo quis sine culpa distulit communionem ex consilio proprii Sacerdotis: talem enim obligari ad postea communicandum, constat aperte ex textu Canonis. Idem Armilla & plures alii applicant ad casum, quo communicatio ex justa causa vel impedimento est dilata: hic enim casui videtur priori aequivalens; cum dilatio contigerit ex praesumpto consilio Confessarii. Videtur autem in Jure hoc solum exprimi gratia exempli

Judicium in eadem in ordine ad praxim.

45.

Sententia negativa praesertim.

46.

Excipiuntur nonnulli casus.

ordinarii, quia nimirum causâ subsistente non solent fideles fidere proprio, sed Confessarii iudicio. Unde mens & ratio legis est eadem ac generalis, quando iusta causa & impedimentum adest: cum etiam arbitrium Confessarii debeat in iusta causa fundari. Aliàs quoque habens impedimentum se solo excusans, si ad securitatem expeteret arbitrium Confessarii, deberet postea ex lege communicare; non autem, si tacuisset: quod absolum apparet.

47.
Satis ob-
jectionibus.

Dices I. Ordinarii seu iudices cogunt incurios communicare postea, idque sub poenis & censuris. Resp. in primis, tales fortè sequi opinionem alteram. Deinde (quidquid de hoc sit) poenas minantur ob delictum in ommissa Communionem patratum: cum enim propterea mereantur poenam, & Jus nullam latæ sententiæ apponat, Iudices illam minantur se illaturos, non ob peccatum continuatum ommissæ Communionis, quasi adhuc obligantis, sed ob peccatum præteritum; ob quod tamen non infligerent illam, nisi supposito, quòd nolint postea communicare. Deinde hoc ipsum possunt eis injungere per modum poenæ, quòd communicent postea.

Dices II. Qui ex consilio proprii Sacerdotis seu Confessarii distulit communionem tenetur postea; ergo etiam qui ex incuria: ne alioquin malitia ei patrocinetur. Resp. Neg. C. quia prius in textu exprimitur; non posterius. Unde si simili modo loqueretur præceptum auditionis sacri diebus festis, deberet differens de consilio Confessarii supplere postea missam; non alter, qui omittit ex malitia. Nec hic reportat commodum ex malitia, sed magnum incommodum, scilicet offensam Dei & legis transgressionem; quam alter sic procedendo non transgreditur.

48.
Iure saltem
Ecclesiastico
obligantur
fideles sum-
mere Viaticum.

Dico II. Satis constat fideles obligari iure Ecclesiastico (quidquid sit de iure divino) ad sumendum Viaticum in mortis articulo. Probat ex antiquissimis Conciliis. Nicæno can. 13. Carthaginensi IV. can. 77. & aliis, quæ cavent summopere ne morientes discedant sine Viatico. Unde consuetudo hæc ita est recepta; ut sine gravi scandalo nequeat violari. Quod est signum gravis obligationis. Quam etiam agnoscit communis sensus Doctorum & fidelium. Quare hunc salutarè morem deferendi Eucharistiam ad infirmos, ut eis ministretur Viaticum, omnino retinendum esse, & necessarium, confirmat Tridentinum sess. 13. c. 6. Hinc non sunt audiendi Sylvester V. Eucharistia 3. in principio, Caietanus V. Communio (quorum opinionem Emanuel Saputat probabilem) docentes, non esse mortale, si omittatur Communio in articulo mortis citra contemptum, ex quo moribundus impleverit Communionem paschalem.

Qualiter
sic compen-

Non est autem articulus mortis sic computandus, quasi Eucharistia debeat sumi

immediatè ante mortem: sic enim executio hujus præcepti frequenter esset impossibilis: sed sufficit, quòd in gravi morbo, etsi pluribus diebus ante mortem, sumatur, quantumvis ex devotione solent, sine memoria mortis aut hujus præcepti.

Sed peres, quid faciendum, si aliquis sanus existens communicaverit, & paulò post incidat in morbum, ex quo eodem die aut aliquo tempore postea moriatur? Respondetur communiter, non teneri talem rursus communicare eodem die (quod certum esse, ait Wiggers q. 80. a. 11.) immò nec posse: quamquam Nonnulli existiment saltem posse, immò aliqui etiam teneri, rursus communicare: tum quia est sensus & praxis communis: tum quia nulla est causa excusans à multiplici Communionem in una die: si enim foret aliqua causa, esset necessitas Viatici, cui jam est satisfactum: sicut si sanus occidendus eodem die communicasset. Quòd si uno aut altero die, immò sex vel octo diebus ante morbum communicaverit, consulenda omnino est iterata Communio; non est tamen præcepta juxta communionem Doctorum sententiam. Ratio generalis est, quòd talis moraliter loquendo verè communicaverit constitutus in articulo seu propinquitate mortis, etsi ignoraverit se in illo constitutum: quòd non obest impletioni præcepti; ut patet in eo, qui ignorans esse diem festum, audit Sacrum. Itaque talis verè accepit Viaticum in articulo mortis: itemque satisfecit fini præcepti.

Ex dictis sequitur milites in tutos et inculosum confictum, item eos qui in itinere sunt periculosam navigationem, similiter lethaliter vulneratos, & damnatos ad mortem, obligari ad communicandum. Unde etiam iudex obligatur reo dare tempus disponendi se ad Communionem, ut patet ex c. Super eo de Hæreticis in 6. ubi Alexander IV. præcipit dari Eucharistiam Hæreticis traditis brachio sæculari, si sufficientia poenitentiae signa dederint. Idem antea constitutum fuerat c. Quæstionem 13. q. 2. etiam de iis, qui ob alia delicta erant extremo supplicio affiendi. Illud ipsum in Motu proprio edito anno 1569. mandavit Philippus II. tollens & prohibens morem contrarium. Denique conformiter ad prædictum Motum proprio hoc iudicibus præcepit Philippus II. Hispaniarum Rex anno 1569.

QUÆSTIO V.

Qualis Dispositio requiratur ex parte corporis?

Dico I. Ad sumptionem hujus Sacramenti requiritur jejunium. Patet ex generali Ecclesiæ consuetudine, quam ab Apostolis manasse testatur Augustinus Episcopus. 18. c. 18.